

טוב ראייה

חידושי הגאון רבנו אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל

אחרים מע"ז לא מצינו ציווי, או י"ל דבכלל איסור ע"ז של ב"ב בכלל מצות איבוד ע"ז, וממילא אינה שוה כלום, ואע"פ שאפשר לבטלה מ"מ לשעה לא שוי מידו ואין כאן גזל. ואולי קודם מ"ת ל"ה דין ביטול, דילפינן מן לגכרי שפוסל אלוהו שנאמר פסילי אלהיהם, ולפ"ו בדין שאפשר לבטל אולי יש בו משום גזל.

פרק ראשון דף ה' ע"ב שלטי הגבורים סי' י' א.

בכלל דבריו ז"ל הם דרך חיים, מ"מ צריך לדעת כי ודאי מי שחננו די לב מבין חייב ללמוד חכמת האמת, וע"ז יש לנו קבלה ואין בה מכשול, ובי"ה כי זכנו השי"ת בהרבה ספרים המאירים עינים, ואע"פ שאי אפשר לאדם לבא עד תכונתה, מ"מ גם מעט המושג יקר מאד. וע"ז הסכימו כל גדולי ישראל כמעט מאותם שעמדו בסוד ד' בחכמת האמת שלא להרחיק ממנה את מי ששם דרך ד' נוכח פניו, ומש"כ שבדורות האחרונים אין קבלה בזה, ואין ללמוד כ"א מספרי הפילוסופיא אין הדבר כן, כי כבר נתבאר ב"ה שאין הפילוסופיא כלל מענין חכמת מעשה בראשית ומעשה מרכבה, ויש ללמוד מתוך הספרים שחברו קדושי עליון, ויעזר מן השמים להשכיל באמת. והרבה ראיות הביאו כבר גדולי עולם שחוב גדול הוא עלינו ללמוד לדעת את ד', ופשוט הוא כיון שבה לנו הרבה בכלל תורה שבע"פ איך לא נהי חייבים בלימודה, ואי אפשר כלל לומר שלא יהי תכלית האדם כ"א לדבקה בדי' ע"י ידיעת דרכיו הישרים, ומה הם הדרכים עלינו לשמוע אותם מחו"ל מעתיקי תורתנו.

מ"ד ע"א. מעובדא דדוד דעטרת מלכא, דאמרי אתי הגיתי בא ובטלה, משמע לכאורה דע"י ביטול מקיים ממש מצות איבוד מעיקרא, ואם לא קיים מצות איבוד בכך ואיך מבקש דוד צדדים לאשתמוטי מחיובא והרי זורות הראשונים היו מכניסים פירותיהם דרך טרקסמון כדי להיבם במעשר, ע"א כמה וכמה שמצוה שכבר באה לידו לא יבקש צדדים להפטר ממנה. ועוד אמרי' (דמ"ג) בטבעת של ר"א שמצא ואמר לעכו"ם בטלה וסטר ובטלה, משמע שמקיים בכך מצות איבוד, אמנם צ"ע לפ"ו איך מתוקם קרא וניתחצחם ואבדתם, הרי אפשר לבטל ע"י עכו"ם, וי"ל כיון שקנו ישראל בכיבוש הוי"ל ע"ז של ישראל דאינה בטלה, ועין בגמ' דף ג"ג. אכ"מ צ"ע בבי' טנים, אחר אם הביטול נקרא מאבד, כיון דפקע שם ע"ז מינה, או שהוא גפטר ע"ז מאיבודה כיון שאין ע"ז בעולם, אבל מצות איבוד לא קיים, ואם נאמר דמצות איבוד לא קיים אכתי איכא לעינא בכללא דאפשר לקיי"ש אם נקרא גם כשיש פנים להפטר ממצוה אע"פ שאינו מקיימה.

וצ"ע כ"שאפשר לבטלה ומאבד אותה אי איכא משום בל תשחית, כיון דהשתא לאיבוד קיימא אין כאן בל תשחית, שהתורה אמרה השחת שרוף וכלה, או דילמא כיון שאפשר לקיים המצוה וישאר הדבר בעינו איכא ב"ת, ולפ"ו מתני' דשוחק וזורה לרוח או מטיל לים צ"ל בדליכא נכרי שיבטל או שכבר זכה בה. וי"ל ע"ב בע"ז של נכרי הנה ודאי אין כאן משום איסור גזל נכרי, ומצוה לאברהם, אבל במקום שאפשר לבטלה אולי יש בה משום גזל, ואולי כיון שכמו שהיא עתה לאיבוד קאי אין בה משום גזל, וקצת ראי' מרחל שגנבה את התרפים, חז"ל אמרו להפריש אבי' מע"ז נתכוננה, אבל אגול מצוים כבר ב"י, ולהפריש